

Paulus

35 P

αὐτοῦ
σφατά.

αὐτὸ
δραμα κα
ἐπιθεῖδα
διδρα
μικ
κινδερ
1828.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Τὰ δύο μάρμαρά τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς τοῦ Θρακικοῦ Φιλεκαπιδευτικοῦ Συλλόγου Ραιδεστοῦ ¹⁾, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἐν τοῖς ἑξῆς, εὐρίσκονται ἤδη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου ἔχουν μεταφερθῇ μαζί με τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐν λόγῳ Συλλογῆς ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1922.

Τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι

1. Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΒΙΖΥΗΣ

(Εἰκόνες 1—4)

Ἦτοι ἀγάλματα γυναικὸς, ἀρχαῖας τέχνης τοῦ γνωστοῦ τύπου τῶν «κορμῶν» ²⁾.

Τῆς λείπουν ἡ κεφαλὴ μαζί με τὸν λαιμόν, οἱ πόδες ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτω, ἡ ἄκρα δεξιὰ χεὶρ καὶ τῆς ἀριστερᾶς ἓνα μεγάλο κομμάτι ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ βραχίονος καὶ κάτω. Τὸ ὅλον σωζόμενον ὕψος τῆς ἀνέρχεται εἰς 0,55 μ. Εὐρέθῃ πιθανώτατα εἰς περιοχὴν τῆς Βιζύης ³⁾, εἶναι

¹⁾ Πρβλ. «Θρακικὸς Φιλεκαπιδευτικὸς Σύλλογος ἐν Ραιδεστῷ. Ἐκθεαὶς τῶν πεπραγμένων ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι τέλους τοῦ Γ' ἔτους. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1874. Τύποις Βουτυρά καὶ Σ/ας». Κατάλογοι τῆς Συλλογῆς ταύτης ὑπάρχουν: Α' τοῦ Γρ. Καλλίδου εἰς τὰς σελ. 59—73 τοῦ ἀνω φυλλαδίου καὶ Β' τοῦ Παπαδοπούλου Κεραμέως ὡς συμπλήρωσις κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ Παραρτήματος τοῦ ΙΖ' τόμου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου σελ. 75 κ. ἑξ. Αἱ περιγραφαὶ τῶν περιόπτων ἔργων καὶ κυρίως εἰς τὸν Α δὲν εἶναι πάντοτε σαφεῖς.

²⁾ Ἡ διάσωσις τῆς συλλογῆς κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὀφείλεται εἰς τὸν τότε Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν Ἐκπαιδεύσεως Θράκης κ. Β. Νικολαΐδην καὶ τὸν καθηγητὴν κ. Δρόσον.

³⁾ Πρβλ. Lechat, Au Musée de l'Acropole d'Athènes, études sur la sculpture en Attique avant la ruine de l'Acropole par l'invasion de Xerxès. 1903. Τοῦ αὐτοῦ, La sculpture Attique avant Phidias.

⁴⁾ Εἶναι τὸ μόνον ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγάλματα τῆς συλλογῆς, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀναφέρεται ἡ τοῦ Α καταλόγου (σελ. 70 ἀρ. 6) περιγραφὴ: «Κορμὸς γυναικὸς μετὰ χλαμύδος (=ἐννοεῖται προφανῶς τὸ ἱμάτιον) λαμπρῶς ἐπεξεργασμένης. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες. Εὐρέθῃ ἐν Βιζύῃ καὶ ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλληλοδιδάκτου Εὐστατίου».

δὲ εἰργασμένη ἀπὸ τὸ λευκόν, ἐλαφρῶς κυανίζον καὶ μὲ βαθυκυάνους φλέβας μαρμάρου τῆς Προκοννήσου *) (τοῦ Μαρμαρεῖ).

Ἡ κόρη τῆς Βιζύης κατὰ τὸ σύνθηθε σχῆμα τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης φαίνεται νὰ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς καὶ νὰ ξεκινᾷ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ, τὸ ὁποῖον προεκβάλλει. Εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἡ ὁποία λείπει, ἐκράτει κάποιαν προσφορὰν †), ἔνα πτηνὸν πιθανῶς, ἂν πρέπη νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὸ σχῆμα τοῦ σπασίματος, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἀνασύρει («ἀνέχει») τὸν χιτῶνα καὶ ἔτσι δίδει εἰς τὸ σῶμα ἐλευθερίαν πρὸς κίνησιν.

Ὁ ἐκ τῶν τοῦ ὑφάσματος χιτῶν ποῦ φορεῖ, ἀρκετὰ ἀνοικτὸς περὶ τὸν λαιμόν, ἔξωσμένος καὶ μὲ κοντὰς χειρίδας, ποῦ καταλήγουν ὀλίγον ὑψηλότερον τοῦ ἀγκῶνος, φέρων δὲ πρὸς τούτοις ποίκιλια—δέσμας λεπτῶν κυματοειδῶν πτυχῶν κατὰ ὀρισιμένα διαστήματα ‡)—μόνον εἰς τὸ ἄνω μέρος του, κατήρχετο, ἂν πρέπη νὰ κρίνωμεν ἀπὸ ἄλλα καλλίτερα σωζόμενα ἔργα τοῦ ἰδίου τύπου, μέχρι σχεδὸν τῶν ἀστραγάλων. Αἱ πρὸς τὰ κάτω πυκναὶ πτυχαὶ αὐτοῦ πηγαίνον κατὰ τὴν κάθετον τοῦ σώματος καὶ παρεκκλίνουν ταύτης ἐκεῖ μόνον, ὅπου ἀναγκάζονται νὰ ἀκολουθήσουν τὴν φορὰν τοῦ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χεὶρὸς ἀνασυρομένου ἐνδύματος.

Ἀπ' ἐπάνω ἀπὸ τὸν χιτῶνα ποῦ φορεῖ τὸ ἱμάτιον, ἥτοι τὸ μακρόν καὶ στεγνὸν ταμίγιον ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον—κατὰ τὴν φύσιν τῶν ἀρχαίων χρόνων—ἐφορμίζεται κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἀνεπτυγμένου ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην οὕτως ὥστε ὁ ὅμιλος νὰ μένῃ ἐλεύθερος, εἶτα, συρόμενον λοξῶς ἐπὶ τοῦ στήθους ἔμπροσθ καὶ ἐπὶ τῶν νώτων ὀπίσω, πιάνεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου καὶ τοῦ βραχίονος διὰ πόρπης ἢ ἀραιῶν ραφῶν καὶ ἀφήνεται νὰ χυθῇ περὶ τὸ σῶμα, μακρότερον κατὰ τὴν δεξιὰν καὶ κοντότερον κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευράν. Οἱ ἄριστα διατεταγμένοι καὶ μὲ ἄμεμπτον τασίκισιν πλισσέδες τοῦ ἱματίου σχηματίζουν κατὰ τὰ πρὸς τὰ κάτω φερόμενα κράσπεδα αὐτοῦ μίαν συνεχῆ, γεμάτην ἀπὸ ζώων τεθλασμένην, ἐνῶ τοῦναντίον τὸ ἄνω κράσπεδόν του, ποῦ περνᾷ λοξῶς ἐπὶ τοῦ στήθους—διαφορετικὰ παρὰ εἰς τὰς ἄλλας κόρας—διαγράφει ἀπλὴν εὐθείαν.

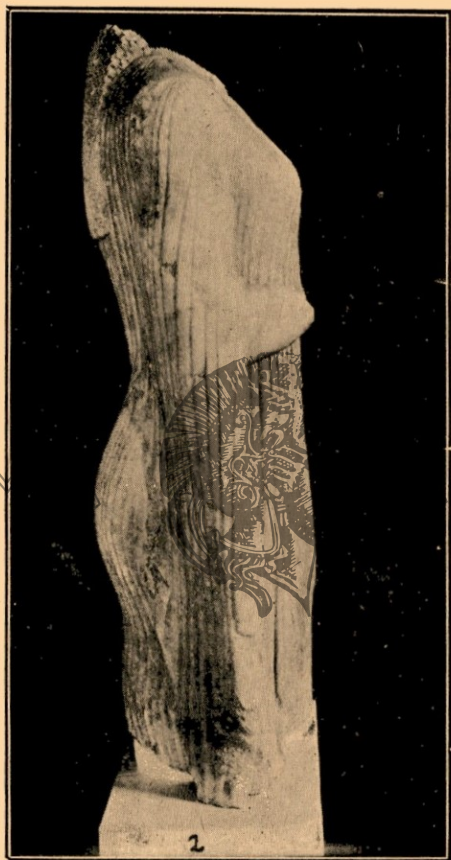
Ἡ κόμη, τῆς ὁποίας τὴν διάταξιν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς κεφαλῆς

*) Πρβλ. «Προκοννήσος μετάλλου ἔχουσα τῆς λευκῆς μαρμάρου πολὺ τε καὶ σπουδαῖον». Στραβ. VII, 331 fr. 56 ἢ «μέταλλον μέγα λευκοῦ λίθου σφόδρα ἐπαινούμενον». Στραβ. XIII' 588. Περὶ τῆς μεγάλης χρήσεως τοῦ μαρμάρου κατὰ πρβλ. Darembery—Saglio, Diction. des antiquités gr. et rom. III σ. 1603, α καὶ β.

†) Ἄνθος λ. χ. καρπὸν, πτηνόν, στέφανον. Μνημεία τῆς Ἑλλάδος (1906) σ. 74 (Lechat).

‡) Κατὰ παρόμοιον τρόπον πεποικιλμένος ὁ ἀρχαῖκός κορμὸς τῆς Χίου. F. Winter, Kunstgesch. in Bildern VII σ. 200, 1.

ἐν γένει δὲν ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίζωμεν, ἐπὶ τῶν νώτων ἐξαπλώνεται λυτὴ ὡς μία μαῖα κυματίζοντων βοστρύχων.

Ἰγνη πολυχρωμίας, τῆς ὁποίας ἡ προϋπόθεσις ἐπὶ τῆς ζώνης κυρίως ἐπιβάλλεται, δὲν σώζονται.

Κατὰ τὴν στάσιν, τὴν ἐνέργειαν τῶν χειρῶν καὶ τὴν περιβολὴν ἀνήκει εἰδικώτερον ἢ κόρη τῆς Βιζύης εἰς τὸν τύπον τῶν ἀρχαϊκῶν κορῶν, τοῦ ὁποίου γνωστότερος ἀντιπρόσωπος εἶναι ἡ κόρη τοῦ Ἀντήγορος. Ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων κορῶν τοῦ τύπου τούτου καὶ τῆς ἡμετέρας ὑπάρχουν ἀρκεταὶ τεχνικαὶ διαφοραί, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο ἴσως δυνατόν νὰ βασισθῇ ἀκριβεστέρα χρονολογικὴ ἐκτίμησις τῆς τελευταίας :

Πλὴν τῆς αὐστηροτέρας σχηματοποιήσεως, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ἰδίως εἰς τὴν πύχωσιν τοῦ κάτω χιτῶνος καὶ ὑπενθυμίζει τὴν Ἥραν τοῦ Χηραμύου, οἱ πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοῦ στήθους ἀναπαυόμενοι πλόκαμοι τῶν ἄλλων κορῶν τοῦ τύπου λείπουν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ἡμετέραν, καὶ ἔτσι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο συμφωνεῖ ἡ τελευταία πρὸς κόρας τῆς παλαιότερας ἀρχαϊκῆς τέχνης, ὅπως εἶναι ἡ Ἥρα τοῦ Χηραμύου ἢ ὑπ' ἀρ. 677 τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως⁹⁾, ἐνῶ ἡ ὀπισθία κόμη αὐτῆς διατάσσεται κατὰ τὸ σχῆμα σχεδὸν τῶν ἀρχαϊκῶν κοῦρων. Ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν τρόπον, τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζομεν ἄλλο παράδειγμα τοῦ ἱματίου τοῦ ἄνω κρασπέδου, ποῦ τεμνεῖ λοξῶς τὸ στήθος, διαγράφεται δι' ἀπλῆς εὐθείας, στερεῖται δὲ τῆς πλαστικότητος παρυφῆς, ἡ ὁποία συνήθως ξεχειλίζει ἀπὸ τὸ ἱμάτιον τῶν κορῶν τοῦ ἡμετέρου τύπου ἢ εἶναι προσεραμμένη¹⁰⁾ εἰς αὐτό.

Πρὸς δὲ τούτοις ἡ δεξιὰ χεὶρ, ποῦ ἐκράτει τὴν προσφοράν, εἰς τὴν ἡμετέραν κόρην δὲν προεκτείνεται, ὅπως εἰς τὰς ἄλλας τοῦ τύπου τῆς, προστεθειμένη ἀπὸ ἰδιαιτέρον τεμάχιον μαρμάρου, ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον τῆς παλαιότερας ἀρχαϊκῆς τέχνης¹¹⁾ πιέζεται πρὸς τὸ στήθος ἐκλαξευομένη ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐξάεδρου μαρμάρου¹²⁾ ἐξ οὗ τὸ ὅλον ἄγαλμα.

Ἡ κατὰ τὸν ἄνω παραλληλισμὸν διαπιστουμένη στενωτέρα συγγένεια

⁹⁾ F. Winter, Kunstgesch. in Bildern VII σελ. 201, 2 καὶ 3.

¹⁰⁾ Πρὸς. E. Pfuhl. Athen. Mitteil. 1923.

¹¹⁾ Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ἄλλας κόρας τοῦ τύπου πρὸς. τὰς ὑπὸ τοῦ Hermann (Altgriech. Plastik σ. 48) ὡς altarchaische Frauendarstellungen χαρακτηριζομένης κόρας τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως ὑπ' ἀρ. 593 Dickins catalogue of Acropolis museum σ. 127), ὑπ' ἀρ. 619 (Dickins σ. 150) καὶ ὑπ' ἀρ. 677 (Dickins σ. 219), πρὸς δὲ τούτους τὴν Ἥραν τοῦ Χηραμύου, τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μασσαλίας καὶ τὴν κόρην τῶν Κλαζομενῶν (Winter, Kunstgesch. in Bildern VII σ. 201, 2 καὶ σ. 207, 4. 5. 6) ὡς καὶ τὸ τελευταῖον πρόσωπον τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου (Wiegand, Salrhuel XXXX σ. 395 κ. ἑ.).

¹²⁾ Πρὸς. Gardner, Journal of Hellenic Stud. XI (1890) σ. 131 κ. ἑ.

τῆς ἡμετέρας κόρης πρὸς τὰ ἔργα τῆς παλαιότερας ἀρχαϊκῆς τέχνης ὁδηγεῖ εἰς τὸ πιθανὸν συμπέρασμα ὅτι αὕτη μεταξὺ τῶν ἄλλων κορῶν τοῦ τύπου τῆς εἶναι ἡ ὀλιγώτερον ἐξειλιγμένη, ἐπομένως ἡ σχετικῶς ἀρχαιότερα.

2. Ο ΚΟΥΡΟΣ ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ

Ἔργον ἀρχαϊκῆς ὡσαύτως τέχνης παρέχει εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ ἕτερον τῶν ἐν λόγῳ μαρμάρων, ὁ ἔφηβος, ὁ ὁποῖος ἀναπαρίσταται διὰ τῶν εἰκόνων 5—8.

Καὶ τοῦτου λείπουν ἡ κεφαλὴ μαζὶ μετὸν λαιμόν, ἀμφότεραι αἱ χεῖρες—ἡ ἀριστερὰ ὑψηλότερον ἀποκεκρυσμένη—, καὶ ἀμφότεροι οἱ πόδες ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτω. Πρὸς δὲ τοῦτοις φέρει ἐλαφρὰ τραύματα εἰς διάφορα σημεῖα καὶ ἔν ἰσχυρότερον ὀπίσω ἐπὶ τοῦ δεξιῦ γλουτοῦ. Τὸ σωζόμενόν του ὕψος ἀνέρχεται εἰς 0,58 μ.

Εἶναι εἰργασμένος, ὅπως ἡ κόρη τῆς Βιζύης, ἀπὸ τὸ λευκόν, ἐλαφρῶς κυανίζον καὶ με βαθυκυάνους φλέβας μαρμάρου τῆς Προκοννήσου, καὶ ἔχει εὐρεθῇ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ραιδεστοῦ¹³⁾.

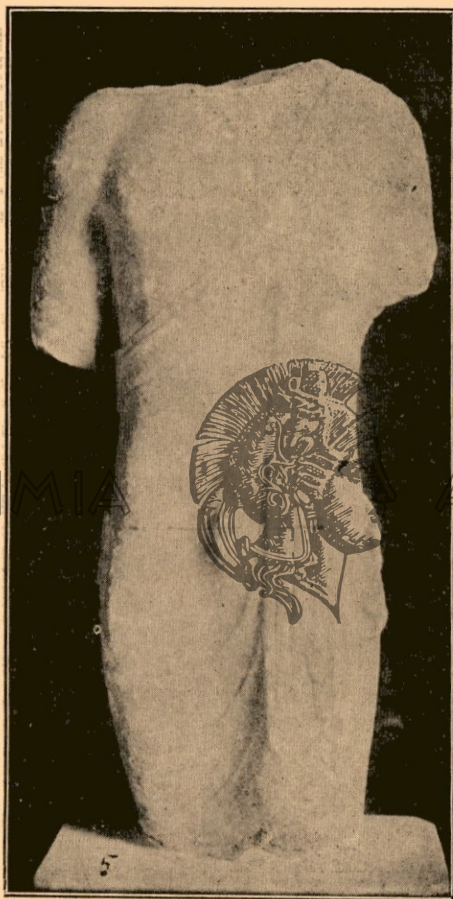
Ὁ ἀρχαῖος χαρακτήρ τοῦ ἡμετέρου ἐφήβου—παρὰ τὸν ἰσχυρὸν αὐτοῦ ἀκρωτηριασμόν φαίνεται καθαρώτατα—ἴσται μετὰ τοὺς πόδας ὀλίγον ἀπέναντος ἀπ' ἀλλήλων—στηθεόμενος ἐπὶ τοῦ δεξιῦ καὶ προεκβάλων τὸν ἀριστερόν—, μετὰ τὰς χεῖρας παραλλήλως πρὸς τὸ σῶμα κατερχομένας καὶ ἐφαπτομένας αὐτοῦ κατὰ τοὺς γλουτοὺς μετὰ τὴν μακρὰν κυματίζουσαν κόμην, ἡ ὁποία ξαπλωτὴ ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν νώτων. Φέρει πρὸς τοῦτοις ἱμάτιον, τοῦ ὁποίου τὸ μέσον πιάνεται ἀνεπτυγμένον ὑπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην, ἐνῶ τὰ δύο ἄκρα αὐτοῦ συμπτυσσόμενα ῥίπτονται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου,—τὸ ἔν ἐκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ ἕτερον ἀντιστρόφως—, οὕτως ὥστε τὸ δεξιὸν στήθος ἀφήνεται γυμνόν. Αἱ περὶ τὸ σῶμα πλατεῖαι καὶ ἀβαθεῖς πτυχαί, ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ἀριστερόν ὤμον ἑλξεως τοῦ ἐνδύματος, στενεύουσιν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, αἱ δὲ τῶν ἄκρων αὐτοῦ τῶν ἐξηρημένων ἐκ τοῦ ὤμου βαίνουν κατὰ τὴν κάθετον τοῦ σώματος.

Τὸ ὅλον τοῦ σχῆμα ἦτοι ἡ στάσις, ἡ θέσις τῶν χειρῶν καὶ ἡ περιβολὴ δεικνύουν σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ ἐνδεδυμένου¹⁴⁾ »κυρίου«.

Ὁ τύπος οὗτος, ἄλλοτε ὀλιγώτερον καὶ ἄλλοτε περισσότερον ἐξειλιγμέ-

¹³⁾ Ἡ προέλευσις του δίδεται σαφῶς ἀπὸ τὴν περιγραφὴν κατὰ τὸν Β κατάλογον (σελ. 76 ἀρ. 1). ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς: »Κορμός (ὕψ. 0,58) ἀνδρικοῦ ἀγάλματος φέροντος (ἐννοεῖ: ἱμάτιον). Τὸ δεξιὸν ἦμισυ στήθος γυμνόν. Κεφαλὴ, χεῖρες καὶ πόδες ἐλλείπουσι. Εὐρέθη ἐν Τουρκικῇ χωρίῳ περὶ τὴν Ραιδεστόν».

¹⁴⁾ Πρβλ. Löwy, Die Typenwanderung. Arch. Jahrbuch XII σ. 293.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νος, εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸς ἀπὸ διάφορα εὐρήματα ἐκ Κύπρου,¹⁵⁾ ἀπὸ τὸν κοῦρον τῆς Σάμου,¹⁶⁾ ἀπὸ μίαν κεφαλὴν κούρου τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου ἐν Περίνθῳ,¹⁷⁾ ἀπὸ μίαν ἄλλην τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν Ραιδεστώ,¹⁸⁾ ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφον τῆς βάσεως κίονος τοῦ Ἀρτεμείου τῆς Ἐφέσου,¹⁹⁾ ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀρ. 633 κούρου τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως.²⁰⁾ Ἐδῶ ἀνήκει καὶ ὁ μικρὸς χαλκοῦς Διόνυσος τῆς Μοδένας.²¹⁾ Πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ ὁ Αἰάνης τῆς Σάμου²²⁾ ἢ ὁ Χάρης καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια τῆς Μιλήτου,²³⁾ ἐὰν ἀποβλέψῃ τις εἰς τὴν τεχνοτροπίαν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἐνδύματος αὐτῶν, τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ κοῦροι καθήμενοι.

Τὸ ἐνδυμα, τὸ ὁποῖον διακρίνει τὸν τύπον τῶν ἄνω κούρων ἀπὸ τούς γυμνοὺς τοιούτους, εἶναι συνάμα καὶ τεκμήριον τῆς ἰωνικῆς αὐτοῦ καταγωγῆς: Οἱ Ἴωνες, οἱ ὁποῖοι ἔνεκα ἐπιδράσεως τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἀπέδιδον μεγάλην σημασίαν²⁴⁾ εἰς τὴν περιβολήν, φυσικὰν ἦτο νὰ ἀπασχοληθοῦν ἐνωρὶς μὲ τὸ ἐνδυμα καὶ εἰς τὴν τέχνην τῶν²⁵⁾ ἐν ἄκρᾳ ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Δωριεῖς, οἱ ὁποῖοι ὡς θαυμασταὶ μᾶλλον τῆς σωματικῆς δόμης προτιμοῦσαν καὶ εἰς τὴν τέχνην αὐτῶν τὸ γυμνὸν ὅπως καὶ εἰς τὰς παλαίστρας.

¹⁵⁾ Perrot et Chipiez, Hist. de Part III, σ. 539 εἰς 365. W. Deonna, Les Apollons archaïques p. 237 n° 140. Ohnefalsch—Richter, Kypros XLII, 4, 7. Όμοιος ὁ μὲν ἐπιγραφεῖς XLII, 8α καὶ 8β—Mures—Ohnefalsch—Richter, Catalogue n° 5009. De Ridder, Collection Lellery, Les antiquités Cypriotes σ. 40 Πίν. I. Ἐκ Κύπρου ἐπίσης ὁ κούρος τοῦ Λουβροῦ: Φωτογρ. Alinari n° 23860.

¹⁶⁾ Wiegand, Ath. Metteil. XXI σ. 87—88.

¹⁷⁾ Beschreibung n° 538.

¹⁸⁾ Mendel, Catalogue des sculptures gr. et rom. du Musée de Constantinople II n° 530.

¹⁹⁾ Murray, Journ. Hellen. Stud. 1889 6. 9 Πίν. III.

²⁰⁾ Dickins, Catalogue of Acropolis Museum.

²¹⁾ Einzelanfnahmen n° 1954—1955.

²²⁾ Wiegand, Ath. Mitt. XXI.

²³⁾ Rayet—Thomas, milet et le golfe latmique σ. 25 κ. ε.

²⁴⁾ Πρβλ. Θουκυδ. I, 6, 3-5, ὅπου χαρακτηρίζεται ἡ κοινωνία τῶν χρόνων περὶ τοῦ τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης «Ἐν τοῖς πρώτοις Ἀθηναῖοι καὶ ἀνεμμένη τῇ διαίτῃ εἰς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων οὐ πολλὸς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοὺς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσοῦν τετίγιον ἐνέρσει κρωβύλου ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. Ἀφ' οὗ καὶ Ἴωνων τοὺς πρεσβυτέρους ἐπὶ πολὺ αὐτῇ ἡ σκευὴ κατέσχε. Μετρίῳ δὲ σὺ ἐσθῆτι πρώτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο ἐγμνώθησάν τε πρώτοι καὶ εἰς τὸ φανερόν ἀποδύντες λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἤλειψαντο».—Ἵσως ἀντιθέτως πρὸς ὅσα λέγονται ἐνταῦθα, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἡ ἀνεμμένη διαίτα ὀφείλεται εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ἴωνας καὶ τὴν Ἀνατολὴν ἐπικοινωνίαν αὐτῶν.

²⁵⁾ Πρβλ. Winter, Griechische Kunst Gercke-Norden, Einleitung II 6. 148) De Kidder-Deonna, L'art en Grèce 6. 255.

Ἄλλα καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν Ἰώνων καλλιτεχνῶν, τὸ ὁποῖον εἶνε καὶ τῆς καθόλου τέχνης τὸ πνεῦμα, τὸ γυμνὸν σῶμα ἀποτελεῖ τὸ κύριον, ἡ δὲ περιβολὴ δευτερεύον πλαστικὸν στοιχεῖον, ὥπερ ὑποτάσσεται εἰς ἐκεῖνο: τὸ ἔνδυμα ἔρχεται νὰ κοσμήσῃ, ὅχι δὲ καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὰς γραμμὰς καὶ τὴν κίνησιν τοῦ σώματος, τὴν ζώην.

Εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὀρθῶς ἀντιλαμβάνονται καὶ θέτουν οἱ Ἰῶνες καλλιτέχναι διὰ νὰ ἀπασχολήσουν ὅλην τὴν μετέπειτα τέχνην μέχρι τῶν Μοιρῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ αἰεώματος τοῦ Παρθενῶνος ἢ τῆς ἐν Κήποις λεγομένης Ἀφροδίτης ἢ τῶν Νικῶν τοῦ Θωρακείου τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης Ἀθηνᾶς — εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο οἱ ἴδιοι εὗρισκουν καὶ τὴν πρώτην λύσιν: διὰ τῆς περισφίξεως καὶ ἐπικολλήσεως τῶν λεπτῶν ἔνδυμάτων ἐπὶ τοῦ σώματος ὅχι μόνον δὲν ἐξαφανίζονται ὑπὸ τὰς πτυχάς, ἀλλὰ καὶ ἐξαίρονται μὲ ἀφελῇ ἐπίδειξιν αἱ πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πρὸς τὰ ἔμπροσ ἁ, χ. καμπυλότητες τῶν κορῶν καὶ τῶν κούρων ἢ ὅτι ἄλλο τῶν κούρων πιέζεται ὑπὸ τὸ ἔνδυμα.

Αὐτὰ πλὴν τοῦ τεχνικοῦ χαρακτήρος τῶν ἐνδεδυμένων κούρων, ὅστις ἀναντιρρήτως εἶναι ἰωνικός, συμβαίνει καὶ νὰ προέρχωνται ὅλοι ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῆς Ἰωνίας ἢ ἀπὸ ἀλλοῦ τόπου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὑπὸ τῆς ἰωνικῆς τέχνης τὴν ἐπίδρασιν²⁶⁾ μόνον δὲ περὶ δύο ἐξ αὐτῶν περὶ τῆς κεφαλῆς (ὁπλ. τοῦ Μουσείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου ἔχει ἐγερθεῖ ἀμφισβήτησις²⁷⁾), ἂν ἀληθῶς προέρχωνται ἐκ Παιδεστοῦ καὶ Περίνθου. Ἄν ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Παιδεστὸς (παλαιότερα Βισάνθη²⁸⁾ καὶ ἡ Πέρινθος, ὥπως καὶ ἡ Βιζύη καὶ αὐτὴ ἡ Προκόννησος μὲ τὸ φημισμένο της μάρμαρον²⁹⁾ καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης, εἶναι ἀποικίαι³⁰⁾ ἰωνικαί, καὶ ὅτι ἀμφότεραι αἱ ἐν λόγῳ κεφαλαὶ εἶναι ἀπὸ προκοννήσιον μάρμαρον εἰργασμέναι, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι καὶ ἄλλα ἰωνικά ἔργα ἀσφαλῶς εἰς τὴν Θράκην ἔχουν εἰρεθῇ, ὥπως ἁ. χ. ὁ ἡμέτερος κοῦρος τῆς Παιδεστοῦ καὶ ἡ κόρη τῆς Βιζύης, — ἂν ὅλα ταῦτα ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν, αἱ ἀμφιβολίαι περὶ τῆς ἐκ Θράκης προελεύσεως καὶ τῶν κεφαλῶν τούτων μένουν ἄνευ βάσεως.

²⁶⁾ Περὶ τῆς ἐπίδρασεως τῆς ἰωνικῆς τέχνης εἰς τὴν Κύπρον πρβλ. Picard, *Historie de la sculpt.* I 216 καὶ 299.

²⁷⁾ Mendel *Catalogue des sculpt. gr. et rom. du Musée de Constantinople.* II 6-239. Αἱ ὑποψίαι του στηρίζονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι αἱ περὶ προελεύσεως τῶν κεφαλῶν τούτων πληροφορίαι ὀφείλονται εἰς τὸν Déthier. ὁ ὁποῖος πραγματικῶς μέχρις ὀφισμένου χρόνου τῆς ζωῆς του συνέχευε τὴν Παιδεστὸν μὲ τὴν Ρόδον.

²⁸⁾ Πτολεμ. Γεωγρ. III, 11, 6.

²⁹⁾ Στράβ. VII 331 fr. 56 XIII 587-588.

³⁰⁾ Περὶ ἀποικιῶν τῶν Ἰώνων τῆς Σάμου εἰς τὴν Θράκην πρβλ. Pauly *Wissowa Real Enzyklopädie* IA, 2 σελ. 2203.

Περὶ τοῦ κούρου τῆς Ραιδεστοῦ πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ὡς περιβλήμα ἔχει μόνον τὸ ἱμάτιον, διαφέρων κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων οἱ ὅποιοι φέρουν ὑπ' αὐτὸ καὶ χιτῶνα. Ὡσαύτως ἡ κόμη ἐν συγκρίσει λ.χ. πρὸς τὸν κούρον τῆς Σάμου κατέρχεται χαμηλότερον συγκλίνουσα πρὸς τὸ τέρμα καὶ ἐν γένει εἶνε ἁπλῶς διαφορετικὰ εἰργασμένη.

Πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον παραβαλλόμενος, ἂν καὶ ἔχῃ κοινὰ πρὸς αὐτὸν τοὺς εὐρεῖς ὤμους καὶ ἴσως καὶ τὸν βραχὺν λαιμόν, ἂν ἐπιτρέπεται νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὴν θέσιν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ σπασίματος, διὰ τὴν φυσικωτέραν ὅμως διάταξιν τῶν πτυχῶν τοῦ ἱματίου καὶ τὴν ἐλευθερωτέραν ἐν γένει στάσιν φαίνεται μᾶλλον ἐξειλιγμένου τύπου. Παραβαλλόμενος τοῦναντίον πρὸς τὸν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, δίδει τὴν αὐτὴν περίπου ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν δίδει ἡ κόρη τῆς Βιζύης παραβαλλομένη πρὸς τὴν τοῦ Ἀντήνορος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ